אפילו צדיק גמור וגוטל שוחד · והיינו ק"ו לרשעים שכבר נטל שוחד בפעם ראשונה דבפעם ראשונה כשנוטל אכתי צדיק הוי שעדיין לא נטלו וק"ו לעפשים בפעם שניה שנוטל שוחד שכבר נעשה עפש מפעם ראשונה שנטלו· מ"ר · ורשב"ם פי' דהאי קל וחומר לעפשים אינו מן הברייתא אלא מדתניא חכמים ולדיקים משמע שרוצה לומר ק"ו לעפשים ולכך מתמה וכי הם בני דינא ומשני הכי קאמר ולא נידוק כמו שאמר והכי נמי אמרינן בהמקבל בסופו (ב"מ דף קיד:) ת"ר אם אין עני הוא לא תשכב בעבוטו ומשמע הא עשיר שכב ומשני הכי קאמר: **מאי** דכתיב מלך במשפט יעמיד ארץ אם דומה דיין למלך שאינו צריך לכלום · הכא משמע דצריכות ממון קאמר משום שוחד מדמסיק עליה האי דיינא דשאיל שאילתא ולעיל נמי ממילי דשוחד איירי ובסנהדרין בפ"ק (דף ז: וש"ס) מייתי הך דרשא גופה דרב נחמן בר כהן אדיין שאינו בקי וצריך לשאול הוראות ודיינין דמסיק התם דרש רב נחמן בר כהן מאי דכתיב מלך במשפט יעמיד ארץ זכתר הכי מסיק דבי כשיאה תוקמו דיינא דלא גמיר וכולה שמעתא דהתם מיירי בדיינא שאינו הגון מחמת שאינו בקי ואומר ר"ת דמהאי קרא איכא למידק שאינו צריך לא לממון ולא לדברי תורה · מ"ר: **לא** למאן דסני ליה ולא למאן דרחים ליה · ולאו באוהב ושונא דאיירי ביה רבי יהודה ורבנן *גבי עדות איירי לגבי דיין אפי' רבנן מודו דפסול כדמסיק מקרא בפ' זה בורר (סנהדרין דף כפ.) דת"ל הוה ליה לאתויי הכא קרא דהתם אלא התם באוהב כגון שונאביו ושונא שלא דיבר עמו שלשה ימים אבל הכא אתא ההוא גברא דפרש גדפא אריאה אתא ההוא גברא שקליה דאינו אלא תומרא בעלמא שהיו מחמירין על עצמן כדאשכחן בכמה דברים אבל פסולין לא הוו · מ"ר: **ובי** אלישע אוכל בכורים היה · אין צריך לדחוק כפי' הקונטרס דהכי פי' וכי אלישע אוכל בכורים היה והלא בשומרון היה ואין בכורים נאכלין חוץ לחומה כדמוכח ברים אלו הן הלוקין (מכות יז.) וכפ' בהמה המקשה (חולין דף סח: וש"ס) והכי איתא בהדיא בסדר אליהו זוטא דתלמידי חכמים כפרה להם לישראל בכל מקום מושבותיהם שנא' תקריב ממנה בכורים ואומר ואיש בא מבעל שלישה ואוכל בכורים היה ולא אין בא מקדש ולא מזבח ולא כהן גדול אלא אלישע ותלמידיו יושבין לפניו מוכן אמרו וכו': והיינו

מאי נפטר מן העולם · והכי קאמר: ק"ו שיסמוך את עצמו כשיהא עפש בסופו ויעשה לדון: **שאינו צריך כלום** · שהוא עשיר ואין צריך להשגיח: **דשאיל שאילתא** · דרגיל ליטול מבני עירו בהמות וכלים: **מאי מעמא דשוחדא** · למה אסור ליטלו לזכות את הזכאי: **אין אדם רואה מובה לעצמו** · אין דעתו מתקרב לגלד החובה לחייב את עצמו ואפילו מהכוון לדין אמת: **שפוא חד** · הנותן והמקבל נעשים לב אחד: **בני מחוזא** · עירו של רבא: **מיניסו** · מקלתם אוהבים משני אותו אותם שזכיתי: **אם מרחם** · אם אוהבים נעשו כולם אוהביי: **במברא** · גשר: **יפיב ליס ידא** · לסומכו: **כנתא דפירי** · סל פירות מפרדס של רבי ישמעאל: **זווא** · זוג: **בסדי דאזיל ואתי** · בכל אשר הולך ובא היה לבו לזכותו של אותו אדם ובאין לו פתחי זכיות ואומר בלבו הלואי ויטעון כדבוך ויזכה בדין: **רשאים פגו** · בכל שנה שגוזז אותן חייב ליתן לכהן אחד משאים: **גילדני דבי גילי** · דגיס קטנים: **וכי אלישע אוכל בכורים היה** · והלא לא כהן היה שהרי מלינו בדברי הימים שנתייחס אביו על שבט גד דכתי' ויעני ושפט בבשן ומצינו במסכת פסחים בחלו דברים (דף סח.) דשפט דהאי קרא הוא אביו של אלישע: **שמע מינה קריביה הוא** · להכי פסול ליה לדינא:

אפילו צדיק גמור ולוקח שוחד אינו נפטר מן העולם בלא טירוף דעת *כי אתא רב דימי אמר–דרש רב נחמן בר כהן מאי דכתיב °מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה": אם דומה דיין למלך שאינו צריך לכלום, יעמיד ארץ ואם דומה לבהן שמחזר על הגרנות, יהרסנה, אמר רבה בר רב שילא "האי דיינא דשאיל שאילתא" פסיל למידן דינא, ולא אמרן ¹אלא דלית ליה לאושולי אבל אית ליה לאושולי לית לן בה, איני והא רבא שאיל שאילתא מדבי בר מריון–אע"ג דלא שייל מיניה? התם לאחשובינהו הוא דבעי. אמר רבא מאי טעמא דשוחדא: כיון דקביל ליה שוחדא מיניה איקרבא ליה דעתיה לגביה *והוי כגופיה ואין אדם רואה חובה לעצמו, מאי "שוחד" שהוא *חד, א"ר פפא לא לידון אינש דינא למאן דרחים ליה ולא למאן דסני ליה: דרחים ליה לא חזי ליה חובה דסני ליה לא חזי ליה זכותא" אמר אביי "האי צורבא מרבנן דמרחמין ליה בני מתא–לאו משום דמעלי טפי אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא" אמר רבא "מריש הוה אמינא הני בני מחוזא כולהו רחמו לי, כיון דהואי דיינא אמינא מינייהו סנו לי ומינייהו רחמו לי, כיון דחזאי דמאן דמיחייב ליה האידנא קא זכי למחר אמינא אם מרחם, כולהו רחמו לי, אי מסנו, כולהו סנו לי" ת"ר "ושוחד לא תקח" אינו צריך לומר שוחד ממון אלא אפילו שוחד דברים נמי אסור מדלא כתיב בצע לא תקח, הכי דמי 'שוחד דברים'? כי הא דשמואל הוה עבר במברא, אתא ההוא גברא יהיב ליה ידיה אמר ליה מאי עבידתיך? אמר ליה דינא אית לי, א"ל פסילנא לך לדינא; אמימר הוה יתיב וקא דאין דינא, פרח גדפא ארישיה, אתא ההוא גברא שקליה, א"ל מאי עבידתיך? א"ל דינא אית לי, אמר ליה פסילנא לך לדינא; מר עוקבא הוה שדי רוקא קמיה, אתא ההוא גברא כסייה, א"ל מאי עבידתיך? א"ל דינא אית לי, א"ל פסילנא לך לדינא, *ר' ישמעאל בר' יוסי הוה רגיל אריסיה דהוה מייתי ליה כל מעלי שבתא כנתא דפירי, יומא חד אייתי ליה בה' בשבתא, א"ל מאי שנא האידנא? א"ל דינא אית לי ואמינא אגב אורחאי אייתי ליה למר, לא קביל מיניה–א"ל פסילנא לך לדינא אתיב זוזא דרבנן וקדייניו ליה, בהדי דקאזיל ואתי אמר "אי בעי טעין הכי ואי בעי טעין הכי" אמר "תיפח נפשם של מקבלי שוחד–ומה אני שלא נטלתי ואם נטלתי שלי נטלתי כך, מקבלי שוחד על אחת כמה וכמה" *ר' ישמעאל בר אלישע אייתי ליה ההוא גברא ראשית הגז, אמר ליה מהיכא את? א"ל מדוך פלן, ומהתם להכא לא הוה כהן למיתבא ליה? א"ל דינא אית לי ואמינא אגב אורחאי אייתי ליה למר, א"ל פסילנא לך לדינא–לא קביל מיניה, אתיב ליה זוזא דרבנן וקדייני ליה, בהדי דקאזיל ואתי אמר "אי בעי טעין הכי, ואי בעי טעין הכי, אמר "תיפח נפשם של מקבלי שוחד–ומה אני שלא נטלתי ואם נטלתי שלי נטלתי כך, מקבלי שוחד על אחת כמה וכמה" רב עוקבא אייתי ליה ההוא גברא כנתא דגילדני דבי גילי, א"ל מאי עבידתיך? א"ל דינא אית לי, לא קביל מיניה א"ל פסילנא לך לדינא אמר ליה דינא דמר לא בעינא, קבולי לקביל מר דלא למנעין מר מאקרובי בכורים–דתניא ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלהים לחם בכורים עשרים לחם שעורים וכרמל בצקלונו–וכי אלישע אוכל בכורים היה, אלא לומר לך כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב בכורים אמר ליה "קבולי לא בעינן דאיקביל' השתא דאמרת לי טעמא מקבילנא, ²שדריה לקמיה דרב נחמן שלח ליה "נידייניה מר להאי גברא דאנא ענן פסילנא ליה לדינא, אמר: מדשלח לי הכי שמע מינה קריביה הוא, הוה קאים דינא דיתמי קמיה אמר האי

[מ"ב ע"א]

[מעשה בדינן]

[מעשה בדינן]

[מעשה בדינן